

Гамова І. В.

Інформаційні війни : підручник / І. В. Гамова. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2022. – 184 с.

ISBN 978-966-918-042-1

DOI: 10.31617/p.knute.2022-95

У підручнику розглянуто еволюцію інформаційно-психологічного протиборства, розкрито сутність, методи і засоби ведення інформаційних війн, спеціальних інформаційних операцій та маніпуляційних прийомів. Видання містить питання для перевірки та контролю знань з дисципліни.

Для студентів усіх форм навчання освітнього ступеня «бакалавр»

закладів вищої освіти.

Зам. 95/22

Ціна 110,00 грн

ЗМІСТ

ВСТУП	9
Розділ 1. ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМУНІКАЦІЇ	10
1.1. Інформація – зброя сучасності	10
1.1.1. Походження терміну «інформація» та її властивості	10
1.1.2. Режими доступу до інформації та її джерела	12
1.1.3. Форми існування інформації та її різновиди	14
1.1.4. Характеристика поняття «інформаційний шум» та «джинса»	15
1.1.5. Сутність цифрової нерівності та інформаційного домінування	16
1.2. Комунікації – центризм впливу	17
1.2.1. Поняття та функції комунікації	17
1.2.2. Структура та різновиди комунікацій	18
1.2.3. Особливості комунікацій в мережі Інтернет	20
Заяпитання та завдання для самоперевірки	22
Список рекомендованої літератури до розділу 1	23
Розділ 2. ВІД КОМУНІКАЦІЇ ДО МАНІПУЛЯЦІЇ	24
2.1. Маніпуляції – мова домінування	24
2.1.1. Сутність та походження поняття «маніпуляції»	24
2.1.2. Маніпулятивні прийоми комунікацій	27
2.1.3. Політичне маніпулювання	28
2.1.4. Маніпулятивні прийоми в соціальних медіа	32
2.2. Глобалізаційні перетворення в інформаційному суспільстві	34
2.2.1. Інформаційне суспільство. Національні інтереси в інформаційній сфері	34
2.2.2. Глобалізація та її вплив на інформаційну сферу	37
2.2.3. Перспективи розвитку інформаційної політики	39
Заяпитання та завдання для самоперевірки	41
Список рекомендованої літератури до розділу 2	42

Розділ 3. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ	44
3.1. Інформаційно-психологічний вплив як мистецтво війни	44
3.1.1. Сутність та особливості інформаційно-психологічного впливу	44
3.1.2. Формування основ інформаційно-психологічного впливу на противника	46
3.1.3. Інформаційно-психологічний вплив Наполеона як унікальний феномен	48
3.2. Нова ера інформаційно-психологічного впливу	50
3.2.1. Інформаційно-психологічний вплив в роки Першої світової війни	51
3.2.2. Особливості пропаганди фашистської Німеччини в міжвоєнний період	53
3.3. Війна ідеологій	57
3.3.1. Основні форми інформаційно-психологічного впливу під час Другої світової війни	57
3.3.2. Історія та практика пропагандистської діяльності Агітпропу СРСР	61
Запитання та завдання для самоперевірки	64
3.4. «Холодна війна» – боротьба за домінування на світовій арені.....	66
3.4.1. Передумови початку «холодної війни».....	66
3.4.2. Сутність та етапи «холодної війни».....	67
3.5. Біполярне інформаційне протистояння	69
3.5.1. «Холодна війна» як інформаційно-психологічна війна.....	69
3.5.2. Інформаційне протистояння між СРСР та США	72
Запитання та завдання для самоперевірки	74
Список рекомендованої літератури до розділу 3	75
Розділ 4. ВІЙНИ ХХІ СТОЛІТТЯ	76
4.1. Інформаційна війна – зброя масового знищення	76
4.1.1. Сутність, предмет та об’єкт інформаційних війн	76
4.1.2. Види та засоби інформаційних війн.....	77
4.1.3. «Вікно Овертона» як основний метод інформаційних війн	79
4.2. Інформаційна боротьба.....	83
4.2.1. Інформаційна боротьба: особливості та структурні елементи.....	84
4.2.2. Способи та форми ведення інформаційної боротьби.....	88
Запитання та завдання для самоперевірки	91
Список рекомендованої літератури до розділу 4	92
Розділ 5. ОСНОВИ ТЕОРІЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ	93
5.1. Психологічні війни – промивання «мізків».....	93
5.1.1. Суть та види психологічних війн. Технологія проведення	93
5.1.2. Пропаганда – основний інструмент психологічної війни: сучасні методи та прийоми	99

5.2. Мережеві війни та їх особливості. Концепція мережевоцентричної війни .	102
5.3. Радіоелектронна боротьба. Технологія проведення.....	105
5.4. Кібернетична війна як різновид інформаційної війни.....	108
5.5. Сучасні гібридні війни: етапи проведення.....	115
Запитання та завдання для самоперевірки.....	119
Список рекомендованої літератури до розділу 5.....	120
Розділ 6. СПЕЦІАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ.....	121
6.1. Сценарії проведення спеціальних інформаційних операцій	121
6.1.1. Сутність понять «інформаційне сегментування» та «інформаційний тиск». Інформаційний лобізм	121
6.1.2. Сутність та етапи спеціальних інформаційних операцій.....	122
6.1.3. Спеціальні інформаційні операції щодо особи, яка ухвалює рішення.....	123
6.1.4. Сценарії впливу на великі маси людей.....	125
6.2. Методи досліджень та проведення спеціальних інформаційних операцій.	126
6.2.1. Методи досліджень спеціальних інформаційних операцій	126
6.2.2. Методи проведення спеціальних інформаційних операцій	129
Запитання та завдання для самоперевірки.....	132
Список рекомендованої літератури до розділу 6.....	132
Розділ 7. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПРОСТІР	134
7.1. Інформаційний суверенітет та інформаційна зброя.....	134
7.1.1. Інформаційний простір та інформаційний суверенітет	134
7.1.2. Інформаційна зброя та технології її використання.....	135
7.2. Цифровий суверенітет	137
7.2.1. Цифровий суверенітет держави.....	137
7.2.2. Методи реструктуризації інформаційного простору.....	139
Запитання та завдання для самоперевірки.....	141
Список рекомендованої літератури до розділу 7.....	142
Розділ 8. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА КОНТРПРОПАГАНДА	143
8.1. Інформаційна безпека	143
8.1.1. Сутність та значення інформаційної безпеки. Інформаційний контроль	143
8.1.2. Об'єкти інформаційної безпеки в Україні.....	145
8.1.3. Загрози інформаційній безпеці	149
8.2. Контрпропаганда	152
8.2.1. Контрпропаганда як комплекс заходів.....	153
8.2.2. Моделі та стратегії контрпропагандистської кампанії	155
8.3. Масмедіа та медіатероризм	157
8.3.1. Масмедійні гравці. Джерело поширення інформації – ЗМІ	157
8.3.2. Використання ЗМІ в спеціальних інформаційних операціях	158
8.3.3. Прийоми використання ЗМІ в інформаційних війнах	160
8.3.4. Медіа й тероризм: подвійна дилема.....	164

8.4. Інформаційні методи боротьби та інформаційна симетрія/асиметрія	166
8.4.1. Класифікація методів боротьби в інформаційному просторі	166
8.4.2. Інформаційна симетрія та асиметрія	168
8.5. Медіаграмотність та фактчекінг.....	169
8.5.1. Медіаграмотність як інструмент протистояння в інформаційному просторі	169
8.5.2. Фактчек – щит від дезінформації	172
Запитання та завдання для самоперевірки	175
Список рекомендованої літератури до розділу 8.....	177
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ	179